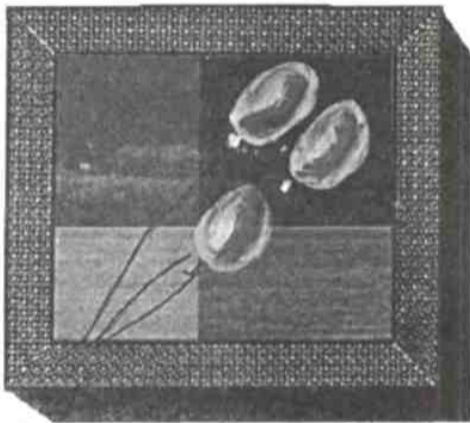

П'єр ВЕРІ

БІЙТЕСЯ ЧЕРВОНИХ НАДУВНИХ КУЛЬ

Природа служить Бертільйоно-ві!¹ — зауважив адвокат-детектив Проспер Лепік, показуючи своєму гостинному господареві на покриті снігом пустища.

То був початок січня. Вогонь, у якому палахкотіли яскравим полум'ям грубі поліняки, створював відчуття затишку і безпеки. Накочувалася друга хвиля міграції бекасів, і Лепік приїхав на кілька днів до свого друга пана Кусті, що був мером крихітного села, яке загубилося на далеких околицях військового табору, розташованого в Браконському лісі. Село називалося Мен-дез-Амур, але йому більше пасувала б назва Край-Світу.

¹ Бертільйон, Альфонс (1851 — 1914 рр.) — засновник антропометрії.

Оповідання П'єра Вері подаються за випуском № 468 книжкової серії «Le masque» видавництва «Librairie de des Champs-Élysées», Париж, 1954.

Двоє чоловіків, одягнені в мисливські костюми, вирішили добре перекусити, перш ніж податися в розвідку на поля своїх майбутніх подвигів.

— Немає ліпшого фотографа, аніж сніг, — казав Лепік, — він занотовує все: чи були ви сам-один, чи вас було двоє; тут ви бігли, там — пересувалися стрибками; ще далі — поповзом; тут ви зупинилися, і сніг розкаже вам, чи довго ви стояли. Якщо ви несли важкого клумака або скинули його з пліч, цей базіка усім про це розповість. Він занотує вашу вагу, а якщо ви впали, то й ваш зріст. Та в будь-якому випадку розмір вашої ступні дозволить точно визначити й інші ваші пропорції. Сніг розповість вам усе, сніг — найнадійніший інформатор!

Богемний фахівець із відгадування загадок саме дійшов до цього місця у своїх розбалакуваннях на теми поліційних розслідувань, коли завалували собаки. Служниця впустила в дім кумедного клишоногого чоловічка, чиї службові обов'язки робили його грозою місцевих дітлахів, які любили прогулювати урки. Це був сільський поліцай.

— Що там сталося, друзяко Селестіне?

— Пане мер, — проблькотів старий служака, — я щойно натрапив на вбитого пана Борегара. Він лежить на пустищах, і горло в нього, вибачайте на слові, розпанахане, як у заколотої свині.

На пустищах вони справді знайшли вбитого. Він лежав на снігу, але, крім слідів сільського поліцай, там не було інших відбитків ніг...

Навіть слідів убитого.

Дім Борегара був самітною похмурою будівлею. Постійно закриті штори надавали йому вигляду сліпця. Низько над дахом зависла в повітрі величезна надувна куля, прив'язана до головної бантини горища. Така собі оселя божевільного чаклуна або алхіміка, що втік із якогось фантастичного фільму жахів...

Не було такого дня, щоб якийсь хлопчак не підходив сюди покрадьки і не писав вуглиною на стінах: «У пана Борегара лихе око» — жарт, який став класичним!

— Розбишака! Малий бандит! Та я тобі вуха повідриваю! — розлючено вигукував старий.

У таких випадках на сцені негайно з'являвся батько бешкетника.

— Якщо ти бодай пальцем доторкнешся до мого хлопця, я дам тобі добрячого штурхана під зад, старий йолопе!

— Ти не посмієш! Я заявлю в поліцію! Я притягну вас до суду! Є ж на світі правосуддя!

— Якби було на світі правосуддя, воно давно заткнуло б тобі пельку, старий ворохобнику!

У Мен-дез-Амурі всі ненавиділи злостивого діда. Коли Лепік зустрів його позавчора, Борегар повертався з тривалої прогулянки на пустищах. У руці він тримав на довгій шворці три червоні надувні кулі! Його першими словами були:

— Кажуть, ви з Парижа, пане адвокате? Тоді, можливо, вам цікаво буде знати, що я збираюся розпочати судовий процес проти мерії міста Париж, де я володію кількома житловими будинками!

Він весь променився гордістю й торжеством.

— Авжеж, судовий процес проти мерії міста Париж!

Під час цієї розмови підійшов якийсь чоловік. Борегар їх відрекомендував:

— Доктор Венсон, метр Лепік із паризької колегії адвокатів.

— Я прийшов зробити вам укол, — сказав доктор Венсон. — Але я можу навідатися пізніше. Сподіваюся, ви почуваете себе краще?

— Я почую себе краще хіба тоді, коли зникне людська підлота, — пробурчав Борегар. — А це станеться не завтра!..

І він обернувся до Лепіка:

— Усі мене тут ненавидять! Усі мене обкрадають! На щастя, існують суди! Я вже подав чотири позови, один з них проти сільської управи, а другий проти одного ангулемського журналіста!

Венсон посміхнувся.

— Ви клопочете собі голову через дурниці. Ви людина багата і могли б...

— ...дозволити, аби з мене стригли вовну? Широ вдячний! Але я не баран! У що мить щось бабахнуло, й Борегар залишився тільки з двома червоними кулями в руках. Третя лопнула, бо в неї влучив камінцем, запущеним з рогатки, який хлопчак.

— Розбишачка! Малий бандит! Та я тобі вуха повідриваю!

Розлючений старий кинувся навздогін за малим — і, звичайно ж, марно.

Малі дівчатка утворили коло й заспівали тонкими голосочками:

— В Борегара лихе око, лихе око, лихе око! Гей-гей, лихе око! Гей-гей, лихе око!

Люди сміялися.

І ось тепер Борегар, як біло-червоний сніговик, лежав з розтятим горлом на снігу.

На білих пустищах, хоч куди кинь оком, не виднілося жодних інших слідів, окрім слідів мера, поліцая, Лепіка й доктора Венсона.

— Можна подумати, що він упав з неба! — розгублено промовив мер.

— Значно ймовірніше припустити, що його вбито раніше, ніж почав падати сніг, — розсудливо зауважив Проспер Лепік. — Сніг накрив і його сліди, і сліди вбивці.

Венсон випростався, після того як оглянув труп, і обтрусив зі штанів лапаті сніжинки.

— Смерть настала не більш як дві години тому, — оголосив він.

Було кілька хвилин по восьмій.

— Якого дідка він вибрався з дому о шостій ранку? — пробурчав мер.

Венсон припалив «голубу голуаз». Мер натоптав свою люльку, потім передав кيسета з сірим тютюном поліцаю, і той скрутив величезну безформну цигарку. Всі троє дивилися на рівнину.

Лепік закурив сигару. Щодо нього, то він дивився на труп.

— Злочин чи самогубство?

Він висловив цю думку вголос:

— Навіщо Борегарові було накладати на себе руки? — зауважив мер. — Він не терпів нестатків.

Мер теж не терпів нестатків і не мав аніякого бажання заподіяти собі смерть! З великими труднощами він міг собі уявити, що, досягши певного віку, людина може знайти інші мотиви, — окрім невиліковної хвороби, супроводжуваної сильним боєм, — для самогубства, ніж убогість (акти розпачу з кохання, хвалити Бога, притаманні лише молодим).

— Ви його лікували, докторе. Як він себе почував?

— Чудово. З його глуздом справи були гірші.

— У нього бракувало клепок, — недипломатично висловився сільський поліцей.

Безперечно, що шістдесятирічний дід, який з ранку до вечора блукав по околицях, тримаючи в руках різнокольорові надувні кулі на шворці, викликав чимало розмов.

— Ну, ну, не перебільшуй! — зауважив мер. — Ви знаєте, дорогий метре, — провадив він, звертаючись до адвоката, — у малому селі досить бодай трохи показати себе «оригіналом», щоб вас визнали божевільним.

— Це був дикун і відлюдник, — правив своєї сільський поліцей.

— А ви якої думки, докторе? — поцікавився адвокат.

— Манія переслідування, — проголосив лікар. — Він знай мене викликав і по ділу, й без діла. Він вічно хвилювався, йому вчувалися погрози в найневинніших підслуханих розмовах, і він вважав, що всі змовляються проти нього. Навіть читаючи газети, він постійно знаходив там причини для тривоги, приховані підступи.

Неподалік від гурту сів крук, дивовижно чорний на білому снігові.

Він злетів, наполоханий сигналом автомобільної сирени. Це приїхав слідчий з Ангулема, якого мер викликав по телефону. Він вирушив у дорогу відразу. Його супроводжували інспектор і два жандарми.

— Все дуже просто, — підсумував мер. — Якщо це самогубство, ми неодмінно

мусили б знайти зброю. На жаль, ми не знайшли нічого, хоч як ретельно обшукали навколишню місцевість. Отже — злочин...

— Ви когось підозрюєте? — запитав слідчий. — І які спонукальні причини, на вашу думку? Матеріальний інтерес? Помста?

І матеріальний інтерес, і помста були однаково ймовірними мотивами у випадку Борегара. Що ж до підозрюваних, то їх набралось б не менше, аніж було жителів у Мен-дез-Амурі. Всі ненавиділи маніяка з червоними кулями!

Запала довга мовчанка.

Їх було уже не четверо, а восьмеро, і всі розгублено споглядали похмуре пустище, посеред якого, немов моторошна головоломка, лежав старий дід із перетягим горлом.

Поки слідчий допитував сусідів, інспектор пішов оглянути будинок, де небіжчик жив у безрадній самотині. Вражений «правдиво паризькою» особистістю Лепіка, а надто його репутацією людини, що вміє розшифровувати найзаплутаніші загадки, поліціант радо прийняв пропозицію адвоката супроводжувати його.

Будинок був умебльований багато, зручно, затишно. Усе було влаштоване з доскіпливою дбайливістю. Борегар жив переважно в своєму кабінеті, де стіни були обставлені вельми солідними на вигляд книжками,— там були виключно наукові твори.

Але їх чекав іще один великий сюрприз: одна з кімнат була повна дитячих надувних куль. Червоні, голубі, жовті, зелені, рожеві, з'єднані в грона, прив'язані своїми шворками до спеціальних гаків, закріплених у підлозі, вони плавали за півсотні сантиметрів від стелі, розгойдуючись на найменшому протязі. Все це скидалося на якусь чудесну рослинність, на фантастичні ягоди, що виростили на неймовірно гнучких стеблах.

— Сільський поліцей має слухність,— зауважив інспектор. — Він таки був трохи схилений!

Лепік нічого не відповів. Але він був зовсім іншої думки, бо звернув увагу, що в бібліотеці була ціла полиця книжок на теми метеорології.

«Його часто бачили, як він блукав по навколишній місцевості з червоною надувною кулею на шворці... Як дитина...»

До чого тут дитина! Борегар цікавився атмосферними явищами, він вивчав повітряні потоки, силу та швидкість вітру, зміни атмосферного тиску.

Трохи згодом в єдиному на весь Мен-дез-Амур готелі Лепік знову зустрівся з доктором Венсоном.

Лікар прийшов туди з візитом.

— «Візит» — це надто бучно сказано,— зауважив він, показуючи на хлопчика, сина хазяїна готелю, який надував мильні бульбашки. — Я прийшов сюди заради цього малого, у якого вчора почалася невеличка ангіна.

— Тут такий чудовий клімат,— сказав Лепік,— що люди не повинні тут помирати!

— Помирати вони, звичайно, помирають, як і всюди. Але...

Лепік відчув у цьому «але» приховану гіркоту.

— Але... Вони ніколи не хворіють? — докінчив він.

— Ніколи! — підтвердив Венсон.

Вони засміялися. Хазяїн закладу підійшов запитати, що вони питимуть.

— Я прийшов подивитись на горло хлопця,— дещо сухо відказав Венсон.

— О, дарма ви турбуєтесь через це, лікарю,— мовив батько з легким роздратуванням у голосі. — Нічого в нього вже нема. Він сам одужав!

— Чарівна дитина,— пробурчав Венсон кризь зіплені зуби.

Вони замовили собі випити.

— Ось бачите,— сказав лікар Лепікові трохи згодом. — Вони не тільки ніколи не хворіють, вони ще й самі одужують!

Адвокат показав на пустища.

— Годі повірити, що Париж звідси лише за сім годин їзди залізницею. Враження таке, ніби ми тут на іншій планеті!

— Ваша правда, дорогий метре. Я іноді навіть запитую себе, а чи Париж існує.

Крізь відчинені двері вони побачили слідчого та інспектора, які про щось жваво гомоніли з мером. Це, природно, знову навернуло їхні думки на справу Борегара.

— Щодо мене, то я не вірю у вбивство, — сказав Лепік. — Я переконаний, що Борегар наклав на себе руки. Тому я хотів би поставити вам одне запитання в науковому плані, докторе. Борегар, сказали ви мені, хворів на манію переслідування. Він був переконаний, що на його життя готують замах. Як, на вашу думку, чи могло в його хворому мозкові зродитися таке міркування: «Якщо я стану чекати, поки мої вороги мене вб'ють, то вони можуть замаскувати мою смерть під самогубство і в такий спосіб уникнуть помсти. Якщо ж я накладу на себе руки, але так облаштую своє самогубство, що слідство дійде до висновку про вбивство, тоді моїм ворогам доведеться відповідати за мою смерть». Чи міг Борегар міркувати подібним чином?

Венсон замислився.

— Цілком імовірно, — нарешті оголосив він. — Цей макіавеллізм, такий логічний у своїй абсурдності, це саме той спосіб думання, якого можна чекати від параноїків мстиво-стривоженого типу. Подібні випадки фіксувалися в численних спостереженнях. Це класична реалізація формули «переслідуваний-переслідувач». Проте, — уточнив він, — я не поділяю вашої думки. Мені здається, що гіпотезу самогубства слід виключити. Я не бачу, як зміг би Борегар замаскувати своє самогубство під убивство.

— Ет! — відповів Лепік. — Для цього йому досить було влаштувати так, щоб зникла зброя, якою він укоротив собі віку.

— Само собою зрозуміло, — погодився Венсон. — Але як би йому вдалося реалізувати такий неймовірний фокус?

— Дуже просто!

— Дуже просто? — приголомшено повторив лікар.

Адвокат посміхнувся.

— Це зводиться до невеличкої проблеми: як людина, котра щойно перетяла собі горло бритвою, може зробити так, щоб ця бритва негайно зникла? Так от, мій любий докторе, цю проблему здатна розв'язати й дитина! Я не жартую — навіть дитина! Дивіться...

І він показав йому на корчмаревого сина, який пускав мильні бульбашки.

— Надувні кулі...

— Надувні кулі? — повторив Венсон.

— Атож!.. Борегар прив'яже п'ять або шість надувних куль до леза бритви, від якої він спершу відламав ручку, щоб максимально її полегшити. Сам-один на рівнині, переконаний, що ніхто його не бачить, він перерізає собі горло. Що ж відбувається потім? Його пальці випускають закривавлене лезо, й воно відлітає, несене надувними кулями! От вам і розв'язання проблеми!..

— Це дика фантазія, мій дорогий метре!

— Ха! Божевільні — великі фантазери, мій любий докторе! Це пояснює нам, чому Борегар не пустих собі кулю в лоб, — підймальна сила надувних куль недостатня, щоб підняти у повітря револьвер. Те саме стосується й кинджала: зброя залишилася б стриміти в рані. Тоді як тоненьке лезо бритви...

Венсон мовчав: у своїй уяві він бачив, як лежить на пустиці людина з кинджалом у серці, а ціле гроно кольорових надувних куль, прив'язаних до кинджала, легенько гойдаються на вітрі над безживним трупом... Картина закривавленої бритви, яку несуть у повітрі надувні кулі, була не менш моторошною!

Він заперечив:

— Борегар не міг не знати, що його кулі, обтяжені вологою, увечері впадуть на землю; їх знайдуть і тоді...

— Безперечно! Але він мав підстави також сподіватися, що вони полопаються вдень від спеки. Або що вони залетять далеко в Браконський ліс і там загубляться... Звідки мені знати, що він думає? І не забувайте, що він був божевільний!

— Це таки ймовірне припущення, — погодився нарешті Венсон. — Що ви збираєтесь робити?

— Вітер віє із заходу, тобто в тому самому напрямку, що й сьогодні вранці, в бік Ангудема. Якщо моя гіпотеза має глузд, то є всі підстави сподіватися, що надувні кулі нашого самогубця зачепилися десь за гілля, адже вага бритви не дала їм піднятися надто високо.

— Шанси знайти їх здаються мені мінімальними!

— Але вони не дорівнюють нулю. Не маючи кращого варіанту, я по обіді хочу податися на пошуки. Ви не маєте охоти піти разом зі мною?..

— Залюбки.

Лепік перехилив свою склянку.

— Але нічого не кажіть ані слідчому, ані інспекторові. У випадку — цілком імовірному! — невдачі вони мене засміють. Я візьму з собою мисливського пса.

— Мисливського пса?

Лепік у відповідь лише посміхнувся.

О другій пополудні вони зустрілися на рівнині на тому місці, де було знайдено труп. Лепік приніс картонну коробку для капелюхів.

— Ось мій мисливський пес! — сказав він, сміючись.

У коробці була червона надувна куля...

— Ми могли б іти за димом від наших сигар. Або кидати на вітер клаптики цигаркового паперу й іти за ними. Але надувна кулька буде практичнішою.

— Червона надувна куля... Клаптики цигаркового паперу, підхоплені вітром. У цьому методі розслідування, — сказав Венсон, — є щось... щось...

— Дитяче?

— Ні, казкове.

— Це одне й те саме, — сказав адвокат. — До того ж мої методи розслідування відрізняються від усіх інших, це всім відомо.

І він відпустив кулю, яка полетіла за вітром. Він тримав у руках нитку, завдовжки метрів двадцять, і в такий спосіб вони попрямували до лісу.

Вони перестрибували через струмочки, обминали живоплоти, грузли в ріллі, перетинаючи ділянки зраного під пар ґрунту. Вряди-годи Лепік легенько пошмикував за шворку, як рибалка, що перевіряє, чи не клонула риба.

У лісі йому довелося значно вкоротити довжину нитки, що загрожувало порушити їхній експеримент. Проте й укорочена нитка весь час зачіпалася за кущі. Та хай там як, а надувна куля вела їх і далі.

— Послухайте-но, — сказав лікар після того, як вони певний час петляли цими зигзагами. — Це комедія, те, що ми робимо. Ми нічого не знайдемо!

— Я так гадаєте? — відповів Лепік таким дивним тоном, що його супутник здивовано подивився на нього, а тоді простежив за поглядом адвоката.

— Онде! — прошепотів Лепік. — Ви їх бачите?

Попереду і праворуч від них, на відстані метрів сорок, виднілися чотири надувні кулі, що зачепилися за гілля молодого дубка десь на половині його висоти.

Вони підійшли до них навшпиньки і розмовляючи пошепки — так підходять до пташок, яких бояться сполохати.

З нитки, якою були зв'язані кулі, звисало лезо бритви, зафарбоване в коричневий колір засохлої крові.

— Браво! — сказав Венсон. — От ви й довели, що той старий наклав на себе руки. Шкода, що ви не привели сюди слідчого та інспектора!

— Я не поліцей, я адвокат, — відповів Лепік. — Я розшукую убивць не для того, щоб передати їх у руки правосуддя, а для того, щоб зробити їх своїми клієнтами. Якщо ж іноді я й виказую їх поліції, — а таке траплялося не один раз, — докинув він з лукавими нотками в голосі, — то я намагаюся переконати їх, що вони тільки виграють, доручивши мені захищати їх перед судом присяжних. Одне слово, я намагаюся, — підсумував він саркастичним голосом, — косити траву під ногами у своїх колег! Я, можна сказати, полюю на злочин. Часи нині тяжкі — і доводиться шукати собі клієнтуру де тільки змога!

Лікар засміявся від щирого серця.

— Надзвичайно дотепно! На жаль, цього разу ваші зусилля пропали марно!

— Я так не думаю!

— Як? Адже йдеться про самогубство. Ви ж самі щойно це довели.

— Я ніколи не вірю у те, що Борегар сам укоротив собі віку,— роздумливо мовив Лепік. І додав уже іншим тоном: — Умійте ж програвати, докторе! Ви потрапили до пастки, яку я вам налаштував. Борегара було вбито, і вбивця — ви!..

— Ви збожеволіли? — вигукнув Венсон, відсахнувшись.

— Ці кулі дають незаперечний доказ вашої вини!

— Яким чином?

— З тієї простої причини, що, якби Борегарові спало на думку накласти на себе руки в той екстравагантний і складний спосіб, який я вам змалював, надувні кулі полетіли б не сюди, а якраз у протилежному напрямку.

— Чому?

— Тому що сьогодні вранці вітер віяв не в напрямку Ангулема, всупереч тому, в чому я вас переконав, а в бік океану. Він був не західний, а східний! Отже, з цього неминуче випливає, що надувні кулі хтось сюди приніс і тут їх зачепив. А хто міг це зробити, як не вбивця, з метою підтвердити теорію самогубства? А ви ж були єдиний, кого я ознайомив зі своєю фантастичною гіпотезою прив'язаної до куль бритви. Виходить, що вбивця — ви! Під час обіду ви прийшли сюди з цими чотирма надувними кульками і цією старою бритвою без ручки, буквально відтворивши всі мої фантастичні вигадки! Ви видерлися на це дерево — придивіться, і ви побачите на корі стовбура та оцієї товстої нижньої гілки легенькі подряпини... Коли ми йшли, я пильно стежив за вашою поведінкою; насправді ви мене вели, хоч і намагалися цього не показувати. І я абсолюттю переконаний, що якби вас зараз примусити роздягтися, то можна було б знайти на вашому стегні крапочку від укола — слід від голки шприца, яким ви натягли власної крові, щоб зафарбувати лезо бритви. О, раджу вам не жартувати зі мною! — вигукнув він, вихопивши револьвера і спрямувавши його на Венсона, коли той, отямившись від подиву, хотів кинутися на нього.

— Я вам не ворог,— лагідно сказав Лепік. — Інакше я привів би сюди слідчого та інспектора.

— Так, то був я,— промурмотів Венсон. — Я стомився від своїх нездійснених мрій, мрій людини, живцем похованої в цьому глухому закутні!

Венсон два роки працював інтерном у одній з паризьких лікарень. Він мав хист, і йому пророкували блискуче майбутнє. На жаль, необачні спекуляції його батька і втрачена через це можливість вигідного шлюбу завадили йому «здобути виграшний білет». Необхідність негайно заробляти собі на життя примусила його прилаштуватися більш ніж скромно в Мен-дез-Амурі з єдиною перспективою животити тут в убогості до кінця своїх днів.

— Я вбив Борегара, щоб пограбувати його! Я знав, що він зберігає у себе вдома значну суму в золотих монетах, справжнє багатство.

— І ви скористалися зі своїх численних візитів до нього, тоді коли лікували його, щоб з'ясувати, де він ховає свій скарб?

— Я з'ясував це вчора.

— Але Борегар відразу ж запідозрив вас, коли виявив, що його пограбовано?

— Атож. Сьогодні вранці ще вдосвіта він мені зателефонував, сказавши, що почувається дуже погано. Прийшовши до нього, я не застав його вдома. Я здогадався, що він подзвонив мені тільки для того, щоб я пішов з дому й він міг проникнути туди за моєї відсутності! (Я живу сам-один, а моя служниця мешкає у свого чоловіка.) Отож йому неважко було знайти скриньку, яку я в нього викав.

— Ви поквапилися повернутись і зустрілися з Борегаром на пустиці?

— Він знайшов і забрав скриньку. Після цього відбулася сцена, яку ви можете собі уявити. Я зрозумів, що пропав: і тоді, у хвилину запаморочення...

— Чим ви його вбили?

— Коли я виходжу на візити, я завжди маю у своїй аптечці скальпеля...

— Розумію.

— Убивши його, я втік. Сніг ще падав і відразу присипав мої сліди.

Запала досить тривала мовчанка.

— Якщо ви налаштували мені пастку з цими червоними кулями, то, виходить, ви мене вже підозрювали?

— Пригадуєте,— сказав адвокат,— як я запитав у вас, чи думка про самогубство, замасковане під убивство, властива індивідам, що хворіють на манію переслідування? Ваша відповідь на це запитання й розбудила мої підозри. Ви легко прийняли цю гіпотезу про самогубство, що була для вас такою зручною. Ви сказали мені, що це досить поширений випадок, часто цитований дослідниками. Але річ у тому, докторе, що я сам прочитав чимало трактатів про всілякі форми психозів, я приятелював з багатьма психіатрами і знаю, що при цих розумових відхиленнях людина поводить себе зовсім не так. Як загальне правило, ті, кого мучить манія переслідування, не накладають на себе руки. Навпаки, вони чіпляються за життя... щоб псувати настрої своїм співгромадянам якомога довше! «Або доктор Венсон нічого в цьому не тямить... або він умисне бреше!» — подумав я. Після цього мені вистачило кількох хвилин, аби переконатися, що ви людина надзвичайно обдарована.

— Я міг би зробити кар'єру... блискучу кар'єру,— сказав Венсон з гіркою посмішкою. — У мене були знання, мужність...

— Мені шкода, докторе,— промовив Лепік.

— Що ви збираєтеся робити? Виказати мене?

— Це суперечить моїм принципам. Таким чином... Таким чином, я почуваю себе в досить скрутній ситуації,— признався Лепік, підкидаючи револьвер на долоні. — Ви могли б добровільно віддати себе до рук правосуддя, наприклад. Це був би найкращий вихід із багатьох поглядів. У такому разі я залюбки застосував би свій талант, щоб урятувати вам життя... Хай там як, а ви самі повинні розв'язати цю ситуацію.

Сказавши ці слова, він скинув дивним поглядом на червоні кулі й пішов.

Через якийсь час, коли він був уже недалеко від Мен-дез-Амура, він побачив, як високо в небі пролетіла одна червона куля, потім друга, а потім і дві інші.

І тоді він кинувся бігти з усіх ніг до села, щоб попередити слідчого та інспектора. Бо ці кулі, побачені в небі, дали йому знати, і сумніву в цьому не було ніякого, що вбивця Борегара знайшов спосіб «розв'язати ситуацію». Засіб моторошний, але радикальний.

І справді, через годину Лепік, супроводжуваний мером, слідчим та інспектором, знайшли під молодим дубом труп лікаря.

Написавши спочатку коротке зізнання, Венсон перетяв собі горло бритвою, вдруге вимазавши її таким чином своєю кров'ю.